

Kako do boljših (pravičnejših) osebnih dohodkov

Uveljavljanje in usklajevanje samoupravnih splošnih aktov v OZD z določbami samoupravnih sporazumov dejavnosti

Svet za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke pri občinskem svetu ZS Ljubljana-Siška je v letih 1983 in 1984 vodil glavne aktivnosti pri uveljavljanju ustavne pravice delavcev t.j. pravice prisvajanja rezultatov dela kot temeljne pravice razporejanja dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke.

Skladno z ustavno pravico odločajo delavci v temeljni organizaciji o razporejanju dohodka na sredstva, namenjena za izboljšanje in razširitev materialne osnove dela, ter sredstva, namenjena za zadovoljevanje osebnih in skupnih potreb delavcev v skladu z načelom delitve po delu.

Da bi pri odločanju o obveznostih za zadovoljevanje skupnih in splošnih družbenih potreb ter pri razporejanju čistega dohodka uskladjali svoje odločanje z objektivnimi kazalniki svojega in družbenega interesa, sprejmejo delavci v svojih samoupravnih splošnih aktih osnove in merila za razporejanje dohodka in čistega dohodka. Ti akti pa ne smejo biti v nasprotju z družbenimi dogovori in samoupravnimi sporazumi, ki so jih delavci temeljne organizacije sprejeli na podlagi primerjave z rezultati dela in poslovanja v drugih organizacijah, ki opravljajo enako ali podobno dejavnost ter z organizacijami, s katerimi so dohodkovno in reprodukcijsko povezani, kakor tudi z rezultati celotnega združenega dela.

Temeljna izhodišča za razporejanje čistega dohodka in oblikovanje sredstev za osebne dohodke in skupno porabo

Izhodišča za primerjanje skladnosti razporejanja dohodka in čistega dohodka ter oblikovanje sredstev za osebne dohodke in skupno porabo so samoupravni sporazumi o izhodiščih za razporejanje dohodka in čistega dohodka ter oblikovanje sredstev za osebne dohodke in skupno porabo v posamezni dejavnosti. Le-ti so izdelani na osnovi družbenega dogovora o skupnih osnovah za oblikovanje in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo ter na družbeno sprejetih usmeritvah dolgoročnega programa ekonomske stabilizacije in se v njih odraža politika družbenega usmerjanja razporejanja dohodka ter uveljavljanja načela nagrajevanja po delu.

Potek javnih razprav o samoupravnih sporazumih dejavnosti

Potek priprav in javnih razprav je bil tesno povezan z izdelavo strokovnih podlag, ki so bile osnova za dograjevanje samoupravnih splošnih aktov v OZD s področja sistema delitve osebnih dohodkov po delu. Zaradi zastoja pri izdelavi strokovnih podlag se je zatikalo tudi pri izdelavi samoupravnih sporazumov dejavnosti.

Ko pa so bile strokovne podlage izdelane, se je začela pospešena izdelava SaS dejavnosti.

Svet za oblikovanje dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke se je takoj vključil v spremljanje in organizacijo javnih razprav v združenem delu. Skupaj z občinskimi odbori sindikata delavcev dejavnosti in klubom samoupravljalcev je organiziral več posvetov v OZD posameznih panog dejavnosti. Na teh posvetih je sodelovalo in bilo zajetih 86 % OZD in približno 70 % delavcev iz OZD v občini Ljubljana-Siška.

Aktivnosti izvršnih odborov osnovnih organizacij zveze sindikatov pri sprejemanju SaS dejavnosti in dograjevanju samoupravnih splošnih aktov v organizacijah združenega dela

Izvršne odbore OO ZS so preko posvetov predsednikov, razgovorov v OZD, dopisov, Informacij OS ZS itd. večkrat opozorili, da morajo redno spremljati aktivnosti in zahtevali izdelavo konkretnih programov spreminjanja in dograjevanja lastnih splošnih aktov.

Vendar analiza kaže, da so se IO OOZS še premalo vključevali tako v fazo sprejemanja SaS posameznih dejavnosti kot v usklajevanje samoupravnih splošnih aktov z določbami

SaS dejavnosti. Nič bolj pa niso bile ažurne strokovne službe, ki bi morale akte izdelati na podlagi sprejetih programov.

Pojavlja pa se tudi miselnost posameznih strokovnih in poslovnih delavcev, da v teh zaostrenih razmerah gospodarjenja ni mogoče spreminjati sistemov delitve po delu in rezultatih dela.

Vendar so razprave o samoupravnih sporazumih dejavnosti materialne proizvodnje in pristopi k njim v zaključni fazi. Do konca leta pa morajo biti samoupravni splošni akti v OZD usklajeni s SaS dejavnosti, kar pomeni, da so potrebni v OZD večji premiki, da bo to pravočasno opravljeno.

Končne ugotovitve razprav

Iz razprav in posvetov, ki so potekali v OZD, je videti naslednje:

— večina SaS dejavnosti materialne proizvodnje je usklajenih ali so v fazi sprejemanja. Niso pa izdelani SaS družbenih dejavnosti, predvsem šolstva,

— čeprav strokovne podlage in SaS dejavnosti nakazujejo nekatere rešitve delitve osebnega dohodka po minulem delu, se v večini OZD nagibajo k že uveljavljenim sistemom indeksiranja delovne dobe, čeprav jih k drugemu načinu zavezuje zakon o razširjeni reprodukciji in minulem delu,

— v OZD je čutili pričakovanje, da bodo SaS dejavnosti reševali problem pridobivanja dohodka in bodo le-ti brez boljših rezultatov poslovanja in dela prispevali k povečanju osebnih dohodkov,

— s strokovnim kadrom, ki se sistematično ukvarja s sistemom nagrajevanja, razpolagajo le v večjih OZD, v veliko primerih pa je ves ta sistem prepuščen delavcem, ki za to celo niso strokovno usposobljeni, ali pa samo pobudam posameznih sindikalnih aktivistov.

Ceprav so dejavnosti pri sprejemanju in dopolnjevanju samoupravnih splošnih aktov zelo velike, bo moral občinski svet ZS preko svojih organov še nadalje precej sodelovati z osnovnimi organizacijami ZS v OZD, predvsem pa tistimi, v katerih nimajo svojih strokovnih služb ali delavcev s področja nagrajevanja po delu in rezultatih dela.

Klub samoupravljalcev v stalni akciji

Delo Kluba samoupravljalcev pri občinskem svetu Zveze sindikatov Ljubljana-Siška pomeni ves čas delovanja, od ustanovitve do danes, novo kvaliteto političnega delovanja, razvoja in dograjevanja socialističnih samoupravnih odnosov v vsakodnevnih aktivnostih in praksi. Doseženi rezultati kažejo, da je mogoče z dobrim in organiziranim delom ter natančno dogovorjenimi cilji in namenom delovanja uspešno realizirati veliko število konkretnih akcij.

V zadnjem letu je klub pripravil vrsto problemskih razprav in posvetov s področja varstva pravic delavcev, uresničevanja dohodkovnih odnosov, nagrajevanja po delu in rezultatih dela, samoupravnega planiranja in delovanja organov samoupravne delavske kontrole.

V organizacijah združenega dela so organizirali več posvetov ob pripravah na problemsko konferenco CK ZKS o uveljavljanju množične inventivne dejavnosti. Teh posvetov so se udeležili predstavniki vodstev samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij ter strokovni in vodilni delavci.

Razprave, ki so jih vodili in usmerjali člani izvršnega odbora kluba samoupravljalcev, so bile odraz pozitivnih odnosov med delavci, ki opravljajo vodilne, samoupravne in druge funkcije v združenem delu ter sindikalnimi aktivisti. To pa je tesno povezano z družbenopolitičnimi usmeritvami in realizacijo programa dela kluba samoupravljalcev.

V tem času poteka tudi akcija podpisovanja pristopnih izjav k samoupravnemu sporazumu o delo-

vanju kluba samoupravljalcev in evidentiranja delegatov v skupščino kluba, pri čemer so doseženi zelo pozitivni rezultati in odzivi iz OZD in krajevnih skupnosti.

Klub samoupravljalcev pripravlja za 16. srečanje samoupravljalcev Jugoslavije »Rdeči prapor«, ki bo v Kragujevcu, sporočilo na temo »Znanost, tehnika, inovacije«, ki bo izdelano na podlagi razprav v posameznih organizacijah združenega dela v občini Ljubljana-Siška.